

VALSTYBINĖ VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBA

VALSTYBINĖS VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBOS KOMISIJA

NUTARIMAS

BYLOJE DĖL UAB „ŠVYTURYS- UTENOS ALUS“ LIETUVOS RESPUBLIKOS
REKLAMOS ĮSTATYMO PAŽEIDIMO

2016-01-14 Nr. 12R-6
Vilnius

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, susidedanti iš l. e. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos direktoriaus pavaduotojos pareigas Neringos Baronienės (Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos pirmininkė), Teisės skyriaus vedėjos Audronės Kaušylienės, Ekonominių interesų departamento direktoriaus Mareko Močiulskio, sekretoriaujant Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos Nesąžiningos komercinės veiklos ir reklamos skyriaus vyriausiajai specialistei Ditei Rimkutei, dalyvaujant UAB „Švyturys-Utenos alus“ įgaliotai atstovei (*duomenys neskelbtini*) Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos atstovui (*duomenys neskelbtini*), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1 punktu, bylų nagrinėjimo posėdyje išnagrinėjo bylą pagal Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau – Tarnyba) 2015-10-08 Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pažeidimo protokolą Nr. R1-4 (toliau – Protokolas) dėl UAB „Švyturys-Utenos alus“ (įmonės kodas 110796493, adresas – Pramonės g. 12, Utena; Pakalnės g. 9, Vilnius) reklamos naudojimo reikalavimų nesilaikymo.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija n u s t a t o

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba 2015-10-13 gavo Tarnybos 2015-10-09 raštu Nr. B6-(1.9)-2441 persiūtą Protokolą dėl UAB „Švyturys-Utenos alus“ reklamos naudojimo reikalavimų nesilaikymo.

Tarnyba Protokole nustatė, jog UAB „Švyturys-Utenos alus“ nealkoholinio alaus „Švyturio baltas“ reklamoje, kuri buvo skleidžiama interneto tinklalapyje www.svyturys.lt, buvo naudojami teiginiai: „<...> yra puikus mineralų bei energijos šaltinis“, „<...> kurie mažina nuovargį ir pavargimo jausmą, o vitaminas B12 dar svarbus ir normaliai energinių medžiagų apykaitai.“.

Tarnyba Protokole nustatė, jog minėti teiginiai neatitinka 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1924/2006 dėl teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikatingumą (OL 2006 L 404, p. 9) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2012 m. lapkričio 8 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 1047/2012 (OL 2012 L 310, p36) (toliau – Reglamentas Nr. 1924/2006) 7 straipsnio, 8 straipsnio 1 dalies ir 10 straipsnio 2 dalies a ir b punktų reikalavimų. Protokole nustatyta, kad UAB „Švyturys-Utenos alus“ tuo pažeidė Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatą. Protokole nurodyta, kad UAB „Švyturys-Utenos alus“ Lietuvos Respublikos reklamos įstatymą pažeidė pirmą kartą. Tarnyba protokole nurodė, kad UAB „Švyturys-Utenos alus“ pripažino pažeidimą, o informaciją pašalino. Prie kitų aplinkybių nurodyta, jog 2015-08-31 buvo atrinktas nealkoholinio alaus „Švyturio baltas“ mėginys laboratoriniams tyrimams (Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Vilniaus valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos 2015-08-31 Maisto / pašarų mėginių paėmimo tirti aktas Nr. 69MTA). Atlikus laboratorinius tyrimus (Nacionalinio maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo instituto 2015-09-29 tyrimų protokolą Nr. 1-15/16624/1 CH) nustatyta, kad minėtame produkte, kurio tinkamumo vartoti terminas yra 2016-01-27, vitamino B12 yra 0,35 µg/100 g, o vitamino B9 yra 14,4 µg/100 g. UAB „Švyturys-Utenos alus“ interneto tinklalapyje deklaruojama, kad

nealkoholiniame aluje „Švyturio baltas“ 100ml yra vitamino B12 - 0,24 µg, o vitamino B9 24,2 µg. UAB „Švyturys-Utenos alus“ nurodė, kad lyginamasis svoris yra 1.023-1.025.

UAB „Švyturys-Utenos alus“ 2015-09-23 Tarnybai pateiktame paaiškinime nurodė, jog bendrovės turimais faktiniais duomenimis, nealkoholinio alaus „Švyturio Baltas“ reklamoje pateikti sveikatingumo teiginiai nepažeidžiant Reglamento Nr. 1924/2006 nuostatų. Bendrovė nurodė, jog minimi teiginiai interneto tinklalapyje www.svyturys.lt buvo paskelbiami lygiagrečiai su gautais nepriklausomos laboratorijos atliktais nealkoholinio alaus tyrimų rezultatais, kuriuose nustatytas reikšmingas B12 ir folio rūgšties kiekis. Taip pat buvo parengtas naujas „Švyturio baltas“ pakuotės dizainas su nurodyta maistingumo deklaracija, kurioje be kitos privalomos informacijos deklaruojami nustatyti dideli vitaminų kiekiai.

UAB „Švyturys-Utenos alus“ nurodė, jog interneto tinklalapyje www.svyturys.lt prie teiginių apie sveikatingumą nealkoholinio alaus „Švyturio baltas“ reklamoje patalpinta maistingumo deklaracija bei privalomas teiginys, kuriame nurodoma įvairios ir subalansuotos mitybos ir sveiko gyvenimo būdo svarba, atitinka Reglamento Nr. 1924/2006 reikalavimus. Atsižvelgiant į tai, bendrovė nurodė, jog pateikti sveikatingumo teiginiai yra pagrįsti ir teisingi.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija 2016-01-14 posėdyje išklusė bylos nagrinėjimo proceso dalyvių paaiškinimus.

Tarnybos įgaliotas atstovas nurodė, jog UAB „Švyturys-Utenos alus“ pažeidė Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatą, kadangi reklamoje naudojami teiginiai apie nealkoholinį alų „Švyturio baltas“ neatitiko Reglamento Nr. 1924/2006 nustatytų reikalavimų. Tarnybos atstovas pažymėjo, kad reklamoje buvo užsiminama apie tas maisto savybes, kurių nealkoholinis alus „Švyturio baltas“ neturi. Tarnyba, atlikusi laboratorinius tyrimus dėl B grupės vitaminų, nustatė, jog B9 vitaminų kiekis yra mažesnis, nei tas kiekis, kurį UAB „Švyturys-Utenos alus“ pateikia interneto tinklalapyje.

UAB „Švyturys-Utenos alus“ įgaliota atstovė nurodė, jog minimi teiginiai interneto tinklalapyje www.svyturys.lt buvo paskelbiami lygiagrečiai su gautais nepriklausomos laboratorijos atliktais nealkoholinio alaus tyrimų rezultatais, kuriuose nustatytas reikšmingas B grupės vitaminų kiekis. Bendrovės atstovė pažymėjo, jog pažeidimas atsirado dėl to, kad kitose alaus partijose, kurios nebuvo pateiktos laboratoriniams tyrimams, B grupės vitaminų kiekis skiriasi. Bendrovės atstovė nurodė, jog Tarnybai atlikus laboratorinį tyrimą buvo nustatyta, jog tam tikro B grupės vitamino nealkoholiniame aluje „Švyturio baltas“ buvo daugiau, kito mažiau. Atstovė pažymėjo, jog gavusi Tarnybos pranešimą ir supratusi dėl ko B grupės vitaminų kiekiai skiriasi, bendrovė ėmėsi aktyvių veiksmų ir minėtą reklamą iš interneto tinklalapio pašalino.

UAB „Švyturys-Utenos alus“ įgaliota atstovė pažymėjo, kad vitaminas B į minėtą produktą nėra dedamas, kadangi jis natūraliu būdu atsiranda iš mielių ląstelių, kurios yra nealkoholiniame aluje. Bendrovės atstovė nurodė, jog Lietuvoje alaus laboratoriniai tyrimai nėra atliekami, todėl tiek bendrovė, tiek Tarnyba mėginius laboratoriniams tyrimams atlikti siunčia į Prancūziją. UAB „Švyturys-Utenos alus“ įgaliota atstovė pažymėjo, jog šiuo metu bendrovė kaupia įvairias nealkoholinio alaus partijas, kad būtų galima nustatyti konkrečius B grupės vitaminų kiekius minėtame produkte ir pasižiūrėti, ar minėtas B grupės vitaminų kiekis atitinka teisės aktuose nustatytus reikalavimus.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijai paklausus, ar UAB „Švyturys-Utenos alus“ sutinka, jog pažeidė Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatą, UAB „Švyturys-Utenos alus“ įgaliotos atstovės nurodė, jog su pažeidimu sutinka.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijai paklausus, ar UAB „Švyturys-Utenos alus“ bendradarbiavo tyrimo metu, Tarnybos atstovas nurodė, jog tyrimo metu bendrovė teikė visą privalomą informaciją išsamiam tyrimui atlikti. Tarnybos atstovas pažymėjo, jog minėta byla buvo pradėta gavus Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento paklausimą, ar reklamuojant nealkoholinį alų apskritai galima vartoti teiginius apie produkto sveikatingumą ir maistingumą. Tarnybos atstovas nurodė, jog nealkoholinio alaus atveju atsižvelgiama ne į produkto kategoriją, bet į jame esantį alkoholio kiekį. Tarnybos atstovas nurodė, jog nagrinėjamu atveju

reikėtų atkreipti dėmesį ir į tai, jog visuomenėje žodžio šaknis „alkohol“ siejamas su neigiamu poveikiu žmogaus sveikatai. UAB „Švyturys-Utenos alus“ įgaliota atstovė nurodė, jog nesutinka su Tarnybos nuomone ir pažymėjo, kad UAB „Švyturys-Utenos alus“ tikslai yra priešingi – paskatinti asmenis vartoti nealkoholinius produktus.

Ištyrusi bylos aplinkybes, pateiktus rašytinius įrodymus, išklausiusi bylos nagrinėjimo proceso dalyvių paaiškinimus, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija k o n s t a t u o j a

1. Dėl nagrinėjamos informacijos pripažinimo reklama

Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 2 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad reklama – bet kokia forma ir bet kokiomis priemonėmis skleidžiama informacija, susijusi su asmens ūkine komercine, finansine ar profesine veikla, skatinanti įsigyti prekių ar naudotis paslaugomis, įskaitant nekilnojamojo turto įsigijimą, turtinių teisių ir įsipareigojimų perėmimą.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2005-09-29 nutarime „Dėl Lietuvos Respublikos Farmacinės veiklos įstatymo 17 straipsnio (2002-06-04 redakcija) 4 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ pažymėjo, kad „prekių ar paslaugų reklama – nesvarbu, ar ši veikla yra atlygintina, ar ne – visuomet yra tiesiogiai arba netiesiogiai siekiama skatinti naudoti tam tikras prekes ar naudotis tam tikromis paslaugomis“.

Atkreiptinas dėmesys, jog reklamos požymis, išskiriantis reklamą iš kitų informacijos rūšių, yra siekis daryti asmenims poveikį jiems renkantis naudotis tam tikromis paslaugomis, skatinti juos elgtis tam tikru būdu. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2005-09-29 bylos Nr. 15/02 nutarime nurodė, kad „įstatymuose pateikiami nevienodi reklamos apibrėžimai. Tačiau visuose minėtuose teisės aktuose nurodomas svarbiausias reklamos požymis – reklama yra informacija, kuria siekiama padėti parduoti arba skatinti įsigyti prekes ar naudotis paslaugomis.“ Įstatymuose bei suformuotoje teismų praktikoje kaip esminis reklamos požymis, išskiriantis ją iš kitos informacijos, yra įtvirtintas specialus jos tikslas - daryti įtaką ekonominei elgsenai.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, jog siekiant nustatyti, ar informacija gali būti vertinama kaip reklama, turi būti konstatuotas skatinimo tikslas, t.y. turi būti nustatyta, kad ši informacija yra ar gali būti reikšminga vartotojui, priimant sprendimą dėl produkto įsigijimo, ir tokiu būdu ja siekiama daryti įtaką ekonominei elgsenai, skatinant jį naudotis tam tikromis prekėmis ar paslaugomis ar atsisakyti tam tikrų prekių (paslaugų) naudojimo.

Taigi, įstatymuose bei teismų praktikoje suformuoti du esminiai reklamos požymiai: 1) informacija turi būti susijusi su asmens ūkine komercine, finansine ar profesine veikla, 2) pateikiama informacija turi skatinti įsigyti prekių ar naudotis teikiamomis paslaugomis. Iš byloje pateiktos informacijos matyti, jog nealkoholinio alaus „Švyturio baltas“ reklama, kuri buvo skleidžiama bendrovei priklausančiame interneto tinklalapyje www.svyturys.lt, susijusi su UAB „Švyturys-Utenos alus“ vykdoma veikla ir skatina vartotojus įsigyti minėtą nealkoholinį alų, taigi atitinka Lietuvos Respublikos reklamos įstatyme įtvirtintą reklamos sąvoką.

2. Dėl UAB „Švyturys-Utenos alus“ skleistos reklamos atitikties Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto reikalavimams

Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad reklamoje draudžiama nurodyti ar užsiminti apie tas maisto savybes, kurių jis neturi, taip pat apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, jeigu tokios informacijos pateikimas neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Pažymėtina, kad kiekvienas vartotojas yra suinteresuotas gauti teisingą informaciją apie ketinamų įsigyti produktų savybes. Jei atitinkama informacija netiksli, tai gali iškreipti vidutinio vartotojo elgesį siūlomo produkto atžvilgiu. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2005-11-17 nutartyje (adm. b. Nr. A1-931/2005) konstatavo, kad „vidutinio (paprasto) vartotojo

ekonominis elgesys paprastai siejamas su bendru įspūdžiu apie prekę (jos pakuotė, prekės ženklas, bendro pobūdžio informacija apie prekės savybes, prekės kaina), neanalizuojant kiekvienos detalės. Šis principas taikytinas ir prekės reklamai“. Taigi ir UAB „Švyturys-Utenos alus“ skleista informacija apie nealkoholinį alų „Švyturio baltas“ turėtų būti vertinama pagal vidutinio vartotojo suvokimą.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos maisto įstatymo 5 straipsniu, vartotojams turi būti teikiama teisinga informacija apie maistą. Informacijai, įskaitant reklamą, kuri laikytina savita informacijos rūšimi ir paprastai vadinama komercine informacija, taikomas tiesos reikalavimas. Vartotojas privalo gauti teisingą informaciją apie maisto produktus, kuria remdamasis galėtų priimti sprendimus dėl maisto produktų pasirinkimo rinkoje ir jų vartojimo.

UAB „Švyturys-Utenos alus“, reklamuodama interneto tinklalapyje www.svyturys.lt nealkoholinį alų „Švyturio baltas“, naudojo teiginius: „<...> yra puikus mineralų bei energijos šaltinis“, „<...> kurie mažina nuovargį ir pavargimo jausmą, o vitaminas B12 dar svarbus ir normaliai energinių medžiagų apykaitai.“. Atkreiptinas dėmesys, jog reklamoje naudoti teiginiai apie nealkoholinį alų „Švyturio baltas“ neatitiko Reglamento Nr. 1924/2006 nustatytų reikalavimų. Bendrovės pateiktoje reklamos buvo užsimenama apie tas maisto savybes, kurių nealkoholinis alus „Švyturio baltas“ neturi. Atsižvelgiant į tai, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, kad UAB „Švyturys-Utenos alus“ skleista informacija galėjo iškreipti vidutinio vartotojo elgesį siūlomo produkto atžvilgiu, kadangi vidutinis vartotojas, perskaitęs nealkoholinio alaus „Švyturio baltas“ reklamoje naudojamus teiginius, galėjo nepagrįstai susidaryti įspūdį kad šis produktas turi tam tikrų naudingų maistinių savybių ir minėto produkto vartojimas gali pagerinti žmogaus sveikatą.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija konstatuoja, kad UAB „Švyturys-Utenos alus“ vartodama aukščiau nurodytus teiginius reklamoje nesilaikė teisės aktuose nustatytų reikalavimų ir dėl to pažeidė Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto reikalavimus.

3. Dėl UAB „Švyturys-Utenos alus“ taikytinų sankcijų

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 24 straipsnio 5 dalimi, skiriamos baudos dydis nustatomas pagal mažiausios ir didžiausios baudos vidurkį ir atsižvelgiant į šio straipsnio 7 ir 8 dalyse nustatytas atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes, pažeidimo pobūdį, pažeidimo trukmę ir mastą.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo pobūdį, atsižvelgė į tai, kad buvo pažeista Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostata.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo mastą, atsižvelgė į tai, kad UAB „Švyturys-Utenos alus“ nealkoholinio alaus „Švyturio baltas“ reklama buvo skleidžiama interneto tinklalapyje www.svyturys.lt, taigi pasiekiami ne regioniniu, o nacionaliniu mastu. Atsižvelgta į tai, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2011-08-11 nutartimi Nr. A492-2642/2011 konstatavo, jog informacija internete yra prieinama žymiai didesnei daliai vartotojų negu spausdintuose leidiniuose, todėl pažeidimo mastas turi būti vertinamas kaip didelis.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo trukmę, atsižvelgė į tai, kad UAB „Švyturys-Utenos alus“ reklamą interneto tinklalapyje www.svyturys.lt skleidė nuo 2015-06-01 iki 2015-10-08.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija lengvinančia aplinkybe laiko tai, kad UAB „Švyturys-Utenos alus“ pripažino pažeidimą, geranoriškai bendradarbiavo tyrimo metu bei nutraukė teisės aktų neatitinkančios reklamos skleidimą.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija sunkinančių aplinkybių byloje nenustatė.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 24 straipsnio 1, 5, 7 dalimis, n u t a r i a

už Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto pažeidimą skirti UAB „Švyturys-Utenos alus“ 350 (trijų šimtų penkiasdešimt) eurų baudą.

Nutarimas per 30 kalendorinių dienų nuo nutarimo priėmimo dienos gali būti apskūstas teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Kreipimasis į teismą nesustabdo nutarimo vykdymo, jeigu teismas nenustato kitaip.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos paskirta bauda sumokama į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą Nr. LT24 7300 0101 1239 4300, esančią banke „Swedbank“, AB (banko kodas 73000, SWIFT kodas HABALT22, lėšų gavėjas Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, įmonės kodas 188659752), kodų sąrašo „Kitos baudos“ skyriaus „Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos skirtos baudos 6780“ eilutę.

Direktorius

Feliksas Petrauskas